

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№ 0101-45
24.03 2015 г.

ДО

Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ПРИ 43-ОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

на Ваш № КН-553-09-33/13.03.2015 г.

СТАНОВИЩЕ

Относно: *внесен в 43-ото Народно събрание Законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

По внесения за разглеждане в Народното събрание от народния представител Иван Станков законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование Министерството на образованието и науката изразява следното становище:

Предложеният проект засяга единствено разпоредбата на чл. 31, ал. 2 от Закона за висшето образование, съгласно която „лицата, избирани на ръководните длъжности ректор, декан, директор на департамент, филиал и колеж, и техните заместници, не могат да бъдат избирани за повече от два последователни мандата на една и съща длъжност“. Изменението предвижда броят на мандатите на тези лица да се определя в Правилника за дейността на висшето училище. В мотивите към законопроекта се посочва, че отпадането на ограничението в броя на последователните мандати за ръководните длъжности във висшите училища е в съответствие с принципа на академична автономия, включваща в себе си и академично самоуправление.

Законът за висшето образование съдържа подробна уредба на статута на органите за управление на висшите училища и техните звена - не само на ректора и ръководителите на основните звена, но и на общото събрание като върховен орган на управление, на академичния съвет, на факултетния съвет и др. Законът определя също условията и реда за избиране на лицата на ръководни длъжности, както и за прекратяване на мандата, продължителността на мандата, броя на последователните мандати, правата и задълженията на органите за управление.

С внесеня проект на закон за изменение и допълнение на Закона за висшето образование се предлага само по една част от статута на ректора и другите ръководители да не се произнася законът, т.е. Народното събрание, а този въпрос да се решава от висшите училища. На практика тази промяна, облечена в мотива за академична автономия, ще даде възможност за неопределено във времето управление на едни и същи лица. Създава се ситуация, при която ректорът ръководи държавно висше училище, упражнява едновременно и академични, и административно-стопански функции, избира се от хора, на които е работодател, без държавата да има отношение към този процес и правото да въвежда ограничение в броя на мандатите.

Самата Конституция на Република България в разпоредбите на чл. 53 задава баланс между академичната автономия и публичния интерес, отстояван чрез правомощията на държавата да осъществява контрол върху висшите училища. Макар и по друг казус – конституционно дело за установяване на противоконституционност на разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България – Конституционният съд подчертава, че въпросът в каква степен законодателят може да преценява кога даден въпрос да бъде уреден със закон или пък подзаконов акт, трябва да се реши с оглед принципа за разделението на властите и принципа на правовата държава. Според конституционните съдии дори когато в Конституцията няма изрично посочване, че съответната материя трябва да се уреди със закон, Народното събрание не е свободно по свое усмотрение да преценява дали дадени обществени отношения трябва да се уредят със закон и какъв да бъде пределът на законовата уредба. Народното събрание не може да се откаже от правомощието си, като предоставя уредбата на изпълнителната власт, или в случая – на общото събрание на висшето училище, което съгласно Закона за висшето образование приема Правилника за дейността на висшето училище и промените в него.

Мандатността на органите за управление на висшите училища и на техните основни звена е един от най-съществените въпроси, с които се определя техният статут. Той е ключов в материята за управлението на висшите училища и предполага законова уредба. Оставянето му на усмотрението на висшите училища би било несъвместимо с

принципа на правовата държава.

Освен това считам, че броят на мандатите на ръководните органи на висшите училища е въпрос, свързан с цялостния модел на управление на висшите училища. Във връзка приетата от Народното събрание Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020 г. и заложените в нея принципи и цели в Министерството е сформирана работна група, която ще изготви подробен и задълбочен анализ на нормативната уредба на висшето образование, в т.ч. и в частта ѝ за управлението на институциите за висше образование. Броят на мандатите на ректорите, деканите, директорите на департаменти, филиали и колежи, и на техните заместници следва да се определи в контекста на една цялостната визия за модела на управление на висшите училища, който несъмнено има нужда от усъвършенстване.

Във връзка с гореизложеното Министерството на образованието и науката не подкрепя предложения законопроект за изменение и допълнение на Закона за висшето образование.

ПРОФ. ТОДОР ТИВОЛОВ

Министър на образованието и науката

